

SZERKESZTŐSÉG
S KIADÓHIVATAL:
ORADEA
M. Viteazul
(Nagypiactér) 11/a
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:
BELFÖLDÖN
1 évre . . . 250 L.
1/2 . . . 130 .
1/4 . . . 65 .
KÜLFÖLDÖN
1 évre
Magyarország P 12.
Slovensko Ck 75.
Austria . . . S. 18.
Jugoszlávia. D. 120.

A zsidóság mindent túlélt

A Balfour deklaráció lényege ellen a munkás kormány egy újabb csapást készít elő. Nincs mit szépitnünk, az angol kormány megszegte az ígéretét, hogy elősegíti Palesztina kiépítését egy zsidó Otthon-ná. Ez az utolsó felvonása annak a zsidó aktusnak, melyet az angol kormány az augusztusi események óta megindított.

A munkás kormány okt. 20-án nyilvánosságra hozott deklarációja a jövőben követendő palesztina politikát illetően, a legpesszimistábbakat is meglepte. Azt tudtuk, hogy az angol kormány valami meglepőt tartogat tarsolyában. Az előzményekből következtettük, hogy a Simpson jelentés csak azt a célt szolgálhatja, hogy a cionizmusnak nehézségeket gördítsen útjába. De arra senki sem számított, hogy Anglia a Balfour deklarációt és annak lényegét papírrongynak fogja tekinteni.

Mit érünk mi azzal a semmitmondó nyilatkozással, mely szerint Anglia kitart továbbra is Palesztinának zsidó nemzeti otthonná való kiépítéséért, míg más oldalon szigorúan őrködik a felett, hogy Palesztinának nem zsidó lakossága ne találjon semmi kivételt újabb zsidó bevándorlások és zsidó települések által. S mikor Anglia minden újabb zsidó bevándorlóban az arab lakosság háttérbe szorítását látja.

A zsidó bevándorlást beszüntették. Az okt. 20-iki nyilatkozat szerint újabb bevándorlás nem is engedélyezhető, míg az arab lakosság át nem tér az intenzívebb földmivelésre. Hogy ez mit jelent, azt megállapíthatjuk abból, hogy itt nem tárgyi szempontból fogják azt eldönteni, hogy mikor alkalmas az ország újabb leteleplők befogadására, hanem érzelmi momentumok. A nyilatkozatból azt is megállapítjuk, hogy a palesztinai kormány együtt akar működni a Jewish Agency-vel, de ezzel szemben nem ad módot a Jewish Agencynek, hogy akaratára érvényesüljön a kormányzás vezetésében. Ezzel szemben egy arab Agencyt kell teremteni.

Az angol kormány régebbi ijesztő fegyverét valóságossá váltítja és életre hívják a palesztinai parlamentet. Ez a testület 22 tagból fog állni, 10 angol hivatalnokból és 12 választott tagból. A zsidó tagok száma ezen nyilatkozatban még nincs publikálva, de nem eshetünk a pesszimizmus vádjába, mikor ezt 3 tagban állapítjuk meg. És mivel az angol hivatalnokok — a multak tapasztalatai alapján — minden fontos kérdésben az arab álláspontra helyezkednek, a zsidó képviselők állandó majorizálásnak vannak kitéve.

Viszont az a terv, hogy az újabb zsidó leteleplőknek parlagon heverő állami földeket bocsássák rendelkezésre, egy egyszerű politikai önkényes nyilatkozattal megsemmisült. A nyilatkozat szerint ilyen területek nem állanak a kormány rendelkezésére. A nyilatkozat még tovább megy megállapításánál, mivel kijelenti, hogy parlagon heverő föld egyáltalában nincs az országban. Vajjon ki ellen szól ez az újabb merénylet? Ez a merénylet a Keren Kajemeth, az egyetlen zsidó szerv — mely a parlagon heverő földeket az arab tulajdonosoktól drága pénzekért megvásárolja, hogy azokat a zsidó nép örök tulajdonába vegye — ellen szól.

Az arabok között sok a munkanélküli és ezekért a zsidókat kell felelőssé tenni, mondja tovább a nyilatkozat. Zsidó bevándorlók jönnek és zsidó munkaadók nem foglalkoztatnak arab munkásokat. Ez azt jelenti, hogy Anglia megengedné néhány

száz zsidó tőkepénzesnek a letelepülését azzal a feltétellel, hogy ők elsősorban arab munkásokat fogadják a megteremtendő munka helyeiken foglalkoztatni.

Sir John Simpson jelentése szerint, újabb bevándorlás és leteleplés egyelőre nem engedélyezhető. Ha újabb bevándorlást akarunk engedélyezni, akkor előbb át kell térni az intenzív földmivelésre. Köztudomású azonban, hogy a zsidók intenzíven művelik földjeiket és így nem marad más hátra — ha azt akarjuk, hogy újabb leteleplések legyenek — minthogy az arabok is áttérjenek az intenzív gazdálkodásra. Ebben az esetben, mondja Simpson, adva van a lehetőség további huszezer zsidó földműves család letelepítésére. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy nekünk az arabokat arra a kultúrfokra kellene nevelnünk, hogy földjeiken az intenzív gazdálkodást üzhessék, hogy ezáltal megadjuk a lehetőséget újabb huszezer zsidó család letelepülésének.

Az angol kormány f. h. ér. könyvéből megállapíthatja minden zsidó, hogy Anglia azzal a tervvel foglalkozik, hogy megakadályozza Palesztinában a Zsidó Otthon kiépítését, mely aktussal a Balfour deklaráció papírronggyá válna. Anglia — a mandatárius Anglia — ki kötelezte magát, hogy elősegíti Palesztinában a zsidó otthon kiépítését, ennek épp az ellenkezőjét teszi. *Anglia ma arra az álláspontra helyezkedik, hogy ő azért van ma Palesztinában, hogy megvédje az arab érdekeket és nem pedig azért, hogy elősegítse a zsidók bevándorlását.* Lényegileg a zsidó otthon már meg van teremtve. Anglia — nyilatkozata szerint — el van tőkévelve arra, hogy ezen Zsidó Otthont nem fogja engedni az arabok által lerombolni és minden elővigyázatossági óvatosságot meglettek esetleges rendezettségnek már a csirájában való megfojtására. Ez az, amit hajlandó érettségünk a munkás kormány megtenni. A többi kérdésekben azonban, az arab álláspontra helyezkedett.

Ezen gyalázatos jelentés nyilvánosságra hozatalának már is vannak következményei: Chaim Weizmann, a Jewish Agency és a cionista szervezet elnöke lemondott mindkét tisztségéről. Ezen érdekekben dus ember, ki hitt az angol nép ígéretében és kinek hitét az angol munkás kormány ily csúfosan megrendítette, nem tehetett egyebet, minthogy tisztségéről lemond, hogy ezáltal is dokumentálja a munkás kormány ígéretességét, árulását és végül

azt, hogy e kormánnyal nem akar tovább együtt dolgozni. De leköszönt Lord Melchett és Felix M. Warburg, a Jewish Agency két adminisztratív vezetője is.

Világkongresszus lesz rövidesen egybehíva és ezen zsidó parlamentben oly tiltakozások fognak elhangzani, melyet az angol kormány eddig még nem hallott. A cionisták a nem cionistákkal karöltve fogják a világ közvéleménye elé terjeszteni, hogy és miképpen játszott ki és vezetett félre bennünket az angol kormány.

A világ zsidósága azonban nem fog várni, míg a kongresszus összejut. Ahol csak egyetlen zsidó szív is dobog, fel fogja emelni tiltakozó szavát Anglia árulása ellen. A zsidó nép nagy fájalmában és kétségbeesésében annyira fel fog jajdulni, hogy a világ hatalmasai azt meghallják.

Tiltakozás, harag, felkiáltás és kétségbeesés... de nem reményvesztetlen. Egy élő idea még a legnagyobb világhatalom nyilatkozata által sem semmisíthető meg. S egy Simpson jelentés még nem pusztíthat ki egy szent eszmét milliók szívéből. Egy a mohamedán világgal kacérkodó munkás kormány nem ölheti ki milliók szívéből az örökös honvágyat. Ebben a pontban csalódtak a mi ellenségeink. A cionista munka elé lehet akadályokat gördíteni, de legyőzni sohasem. Mert egy tizenhétmillió nép, mely élni akar és élni fog, az nem riad vissza semmilyen eszköztől, hogy az életheletheletéget magának megszerezze. És ennek a népnek az élethelethelete ma: Palesztina.

Világ zsidói, vonjátok le ezen helyzetből az egyedüli helyes konzekvenciát. Duplázunk meg erőfeszítéseinket és harcoljunk fokozott erővel a végső győzelemig. Ne forgácsoljuk szét erőnket belső párharcokban. Most, e súlyos napokban bizonyítsuk be, hogy képesek vagyunk Palesztináért még nagyobb anyagi és erkölcsi áldozatokat hozni, mint azt a multban tettük.

Egy hadsereg mely harcol, vereséget is szokott szenvedni. 1930 okt. 20-án politikánk súlyos vereséget szenvedett. De ez a vereség nem befolyásolhatja további küzdelmeinket. *Tovább harcolunk a biztos győzelemig.* Történelmünk hosszú évezredek alatt sokkal súlyosabb csapás érte népünket s mégis léteztünk. A Simpson jelentést is túl fogjuk élni és a végső győzelem a mienk lesz!

Tanulságok a X-ik országgrészi konferenciáról

A Zsidó Nemzeti Szövetség október 26-án vasárnap Oradean tartott országgrészi konferenciája a *Mizrachira* nézve sok tanulságot mutatott.

Az erdélyi cionista életben a mizrachi feltételül nagyobb sulyal kell fellépjen, ahogy azt eddig tette. Most, hogy a Szövetség áttette székhelyét Temesvárra, az erdélyi vallásos zsidóságot olyan lényegbevágó világnézeti különbségek választják el a temesvári vezérkartól, melyet nem lehet szóvirágokkal elleplezni.

Vermes Ernő, a Szövetség új ügyvezető elnöke a konferencián olyan tónust ütött meg, mely lehet ugyan a legtisztább meggyőződése, lehet az út, melyet legjobbnak lát; de semmi esetre sem az, mely a megértést a valóságban előbbre vinné. Nem vesz tudomást arról, hogy az ortodoxia elve a „politika a lehetőségek tudománya”. Itt nem lehet a „los-gehen” politikája mindennapi kenyértünk, az ortodoxiát nem lehetséges Dienst-zeitel-ekkel kormányozni, az ortodox közönség nincs szokva a *drasztikus* meggyőződéshez. Mimoszavirág

a híthű zsidóság érzékenysége, mely minden neki nem megfelelő mozdulatra bizalmatlansággal felel, és visszahúzódik csigaházába. Ez lehet hiba, ez lehet kellemetlen, — de tény, mely elől szemethunyni nekünk, kik ismerjük ezt a mentalitást, nem lehetséges. Vermes ur taktikája lehet elsőrangú Lugoson, meg Karánsebesen, lehet kitűnő a Boncescu-cukrászda környékén, de nem a váradi Zárdauccán és kapcsolt részein, nem Szatmáron, Clujon, Szigeten, Besztercén vagy Désen.

Nagy taktikai ellentétek választanak el bennünket a temesvári cionisták mentalitásától. Lehet, hogy ők milliókat fognak gyűjteni, rendet teremtenek és fegyelmet és a szövetség ügyeit valószínűleg jól fogják intézni és a pénzre is ügyelni fognak. De! És itt következik az, amit megakarunk mondani. A mizrachisták nemcsak az anyagi részt nézik. A mizrachisták, a zsidóság lelkeségével, a zsidó érzések nagyszerű klaviaturáján úgy akarnak játszani, ahogy az egyéni meggyőződésüknek, vallásos velleitáinak megfelelően. A mizrachisták

Palesztina-szeretete valóban a Biblia-hívő s Jeruzsálem felé naponta háromszor forduló hittől cionista, akinek az Erec többet jelent, mint egyszerű filantropiát, mint kitűnő termelő szövetkezeteket, mint hallatlanul grandiózus államalkotást. Sokkal többet annál. Nemcsak az ész, hanem a szív követelményét is nézi. De, hogy a vallás kellő súlyhoz és tekintélyhez jusson a szervezetben belülről, ezért dolgozik a mizrachi. Az orthodox tömegek szimpátiáját erős szakos rajtaütésekkel nem lehet megszerezni. Igaza van Vermes elnöknek, hogy a váradai templomokban nem lehet adományozni a Keren-Kajemeth-nek. S ha ezt mi váradai mizrachisták egyelőre áldozatul dobtuk, annak ára volt. De ne gondolják, hogy a hitközségi zsoldasztal, vagy hitközségi pozíciók ezek, hanem olyan cionista szempontból mérhető előnyökért, mely feltétlenül megérte az áldozatot és nyugodt e tekintetben a mizrachisták lelkiismerete. Mi nem tudunk meghajolni a jól hangzó szölamok előtt s tudjuk, hogy a demagógia hálás talajra találhat, egynémely látszatra ellenünk szóló ténykedésünknek. De a mi politikánk, a lehetőségek milliárdnyi variációja. Sok minden ehhez tartozik, melye Temesvár levegőjében soha megérteni nem tudtak és nem is tudnak.

Mi a konferencia tanulságait egy tekintetben mindenesetre levonhatjuk. És pedig azt, hogy az

Az E. Zs. N. Sz. X-ik országgrészi konferenciája

Vasárnap tartotta meg szokatlan nagyszámú vendég jelenlétében az E. Zs. N. Sz. X-ik konferenciáját. A konferenciára az eddigi, a centrumot alkotó Klál Cionista és Mizrachi frakciók 107 delegátusa vonult fel. A konferencia eseményeit és határozatait a napi sajtó már közölte és így mi csak rövid jelentésben foglalkozunk az országgrészi konferencia lefolyásával.

A konferenciát megelőzőleg a Mizrachi frakció foglalkozott az E. Zs. N. Szövetségben eddig elfoglalt helyzetével és szerepével. A nagyváradai Exekutive azon határozatot, mely szerint a temesvári vezetőséggel szemben egyelőre a tartózkodás álláspontjára helyezkedik, a vidéki delegátusok teljesen magukévé tették. Innen van az, hogy a Mizrachi egy néhány szükségszerű deklaráción kívül, nem vett részt a szokott aktivitásával a konferencia munkálataiban. A Cionista világhelyzet, valamint a lokális viszonyok arra kötelezték, úgy mint a múltban, jelenleg is a pártot, hogy az ismert higgadt és türelmes megfontoltságával mérlegelje a helyzetet, nehogy újabb szakadásnak okozója legyen az erdélyi cionista mozgalomban.

A konferenciát dr. Fischer József országgyűlési képviselő, az E. Zs. N. Sz. elnöke nyitotta meg lendületes héber beszéddel. Rámutatott arra, hogy a Balfour-deklaráció óta a cionista mozgalom a válságok egész sorát élte át. Foglalkozik a mandátárius hatalom határozatlan és mandátum szellemével ellenkező magatartásával, valamint a bevándorlás ideiglenes felfüggesztésével, mely mindig újabb és újabb politikai komplikációnak lett a kuforrása. Jelenleg az angol kormány legújabb nyilatkozata áll az események homlokterén, mely az egész világ zsidó közvéleményének méltó tiltakozását kell, hogy kiváltja. Bármily fájdalmasak is ezek a jelenségek, a cionista ideál örökéletűségével szemben mégsem egyebek, mint epizódok, amelyeket népünk, mint annyi sok más megpróbáltatást, diadalmasan túl fog élni. A mai kivételesen nehéz időkben a cionista

erdélyi mizrachizmusnak a következő évben nagyon meg kell erősödnie. Mi nem bírjuk úgy anyagiakkal, mint Temesvár, de pótolja nálunk a pénzt a spontán lelkesség. Nekünk ezernyi más kötelezettségünk van, amit a mi orthodoxiánk követel tőlünk, melyet a bánátiak nem is ismernek. A Tomche-Jesivától kezdve, a Chinuch-Neorimon, sok együleten, intézményen, hitközségi közvetett és közvetlen adókon keresztül egészen a Mizrachi által palesztinai országépítő és vallásos alapokra áldozott összegekig, éppen eléggé súlyos terheket ró, a — sajnos — mindjobbban elszegényedő orthodoxiára.

Mi megkezdjük intenzív munkánkat. Nem lesz hely Erdélyben, hova el nem fogunk jutni, hogy a cionizmus mai súlyos napjaiban minél több embert gyűjtsünk zászlónk alá. És mi a vallásos zsidóságot meg fogjuk szerezni eszménknek, mert meg akarjuk szerezni!

Ez a mi válaszuk Vermes Ernő új elnök úrnak. Ők az új Kort hirdetik, nekünk itt áll a sok ezernyi példányban megjelenő „Népünk” s mi felvesszük a nemes versenyt, mi is produkálni fogunk az adott lehetőség szemellett tartásával. Nem brachiummal, hanem higgadtan, megfontoltan és céltudatosan. Nem egymás ellen, hanem egymás mellett.

Kedves temesvári új vezetőség Jelszónk lesz: Getrennt marschieren, und vereint schlagen!

ideál igaz hívői számára fokozottabb munkát és fokozottabb áldozatot kell hoznia Erecjiszráel újjaépítésére. Üdvözlö a megjelent delegátusokat és vendégeket, majd rámutat arra, hogy az eredetileg formalitásnak készült konferenciát új helyzet elé állították az alig néhány nappal bekövetkezett események, melyek lényegében a Balfour-deklaráció megtagadását jelentik.

A konferenciának a legélesebben tiltakoznia kell az angol kormány ujjonnan inaugurált politikája ellen és ugyanakkor bizalmát kell nyilvánítania Weizmannal szemben, aki mint erős tölgy állta az összes viharokat és minden körülmények között méltóságtejesen védte a zsidóság jogait. Beszédének további részében a romániai antiszemitizmussal foglalkozott és éles szavakkal bélyegezte meg a kormányt az azt a magatartását, mellyel számtalan figyelmeztetése ellenére sem teljesítette a kötelességét. Indítványt tett a konferenciának, hogy hódoló táviratot küldjön az uralkodónak, amelyben a romániai zsidóság sorsát a királyi magas védnöksége alá helyezi és ugyanakkor táviratilag követelje a kormánytól az antiszemita agitációs kútmérgezés megszüntetését.

Leitner Zoltán, az állandó bizottság elnöke bejelenti az igazoló bizottság által leigazolt delegátusok számát, majd javaslatot tesz az elnökség megválasztására, mely egyhangú szavazással a következőképpen alakult meg:

Elnök: Nussbaum Sámuel, társelnökök: dr. Deutsch Mór Lugos, Rothbart Jakob és dr. Nöbel Sándor Temesvár. dr. Halberg Gyula Beszterce, Wasserstrom Sándor és dr. Bárdos Imre Nagyvárad és dr. Roth Dezsőné, a Wizo elnöknője Temesvár.

Nagy figyelem közepette tartja meg ezután dr. Hantke Artur, a KH. jeruzsálemi direktóriumának tagja és a cionista világszervezet kiküldöttje frapáns hatású referátumát az általános cionista politika világi helyzetéről. Utána Adolf Pollák, a Kkl. ki-

küldöttje, majd pedig dr. A. Mibaschan, a regáti cionista szervezet kiküldöttje tartották meg nagyhatalmú beszédüket. Dr. Marton Ernő, az Új Kelet szerkesztője és cluji alpolgármester számolt be ezután a szövetség 10 éves munkájáról és javaslatot tett a központnak Temesvárra való áthelyezésére. Dr. Jordán Viktor Szatmár, nagyhatalmú expoze keretében szintén az elmúlt 10 év mérlegét kísérelte felállítani és a múlt kritikája után kifejti, hogy az erdélyi cionisták teljes bizalommal lehetnek a megválasztandó temesvári vezetőség iránt.

Nagy óvációval fogadják ezután a delegátusok dr. Fischer Tivedar az E. Zs. N. Sz. diszelnökét, aki mély gondolatoktól terhes, tanulmány-számba menő előadást tartott a hamisíthatatlan Cionizmus és a zsidó lélek tragikus félreismeréséről. Rámutatott arra, hogy az egész civilizált világnak kötelessége jóvá tenni a zsidó néppel szemben évezredek igazságtalanságait.

Ezután hosszas vita indult meg a központ áthelyezése ügyében. Just Móse, a Mizrachi ifjuság nevében sajnálkozását fejezi ki afőlött, hogy a revizionista frakció nem vesz részt a konferencián. Szemére veti Jordán dr.-nak, hogy referátumában nem emlékszik meg a Mizrachi ifjuság munkájáról. Bejelenti, hogy a Mizrachi ifjuság változatlan erővel fog tovább dolgozni, de előre is bizalmatlansággal viseltetik a temesvári vezetőséggel szemben. Rotenberg József, a Mizrachi szervezet képviselőjében kijelenti, hogy az új vezetőséggel szemben frakciója a várakozó álláspontra fog helyezkedni, minden támogatást megad részére és csak örülni fog, ha a Mizrachi aspiráció kielégülést nyer. Ezután a konferencia egyhangúlag megszavazza a Szövetség központjának Temesvárra való áthelyezését. Az állandó bizottság javaslatára pedig megválasztja a Szövetség új vezetőit, melynek elnöke dr. Fischer József, ügyvezető-elnöke Vermes Ernő. A romániai bukaresti legfelsőbb tanácsba, a Consiliul Superiorba a konferencia dr. Fischer Tivedar, dr. Fischer József országgyűlési képviselőket, dr. Nöbel Sándort, Wasserstrom Sándort, Vermes Ernőt és Singer Jenőt rendes tagokká, míg Leitner Zoltánt és dr. Gábor Dezsőt póttagokká delegálta.

Kimondja egyidejűleg a konferencia, hogy a Szövetség belpolitikai központja továbbra is Clujon maradjon, melynek irányítását egy politikai bizottságra bizza. Dr. Fischer József nagyszabású székfoglalója után, Vermes Ernő, a Szövetség új vezető elnöke adott bibliai citátumokkal fűszerezett beszédében rövid programot, mely azonban Mizrachista körökben visszatetszést szült. A Mizrachi frakció képviselői egymásután jelentkeznek szólásra. A felizgatott kedélyeket Nussbaum Sámuel konferenciái elnök igyekszik lecsillapítani. Mint vezető mizrachista, rámutat arra, hogy nincs különbség mizrachista és cionista között Erec-jiszráelért folyó munkában és reméli, hogy épúgy, mint az együttműködést eddig sem zavarta meg semmi, ezután sem lesz ok a nézeteltérésekre. Klein Élijáhu reflektál még Vermes szavaira és bejelenti, hogy a Mizrachi a legnagyobb hálával lesz eítelve, ha az új vezetőség nem fog okot adni panaszra. Nöta Sándor tett ezután a Mizrachi ifjuság nevében fontos határozati javaslatokat a hebraizációs munkára. Ezután a K. K. L. és K. H. referátumok és javaslatok következtek Péterfy Endre és Löbl Lajos által. Este 6 órakor ért véget a konferencia, amelyet a Jewish Agency országos konferenciája követett.

A hatodik napon szombatolt és megpihent

Csodálatos történet, melyet elmondott R. Samuel Smelka nikolsburgi szent rabbinak unokája.

„Dovér Sálom” c. könyv nyomán.

Jánóv városkájában, Galicia Lvóv nevű kerületében élt egy szentéletű tudós rabbi, aki töviről-hegyire ismerte a szentírást, a talmudot és összes kommentárokat. Nem mult el a napnak egy perce sem, hogy ne Istennel és tanával foglalkozott volna. Megvoltak benne mindama kiváló tulajdonságok, melyeket a bölcsék csillagaira fel szoktak volt sorolni. Csak egy rossz tulajdonsága volt: makacssága. Soha meg nem változtatta nézetét a másé előtt, még akkor sem, ha kora nagyjairól volt szó. Ez a veleszületett tulajdonsága okozta egyszer Istennel és törájával szemben elkövetett bűnét.

Nagy volt a rabbi híre városkájában, annak környéken, sőt az egész országban. Amint föl nőttek fiai, egyre-másra jöttek a leggazdagabb, legtekintélyesebb emberek, hogy vejjüknek sikerüljön megnyerni őket. Egyszer egy rabbi jött messze földről és megkedvelte a jánóvi rabbi legidősebb fiát; kölcsönösen megtetszettek egymásnak az apák is és már kitérték a menyegző napját. Hatalmas szekértábor indult meg az esküvő napján a menyasszony szüleinek városába és közte diszes kocsin a jánóvi rabbi, fiával, a vőlegénnyel, a menyasszony apjával és egy tanítványával, hogy az uton is csak a tanról elmélkedjenek.

Kora hajnalban indultak utnak. Estefelé megálltak egy erdő közelében, hogy a minchát imádkozzák.

A jánóvi rabbi is leszállt a szekérről és félrevonult az erdőbe, hogy természetes szükségletének eleget tehessen. Már nagyon közeledett az est és a rabbi még mindig nem jött elő az erdőből. Kisérete úgy gondolta, bizonyára imába mélyedt és elfeledkezett róluk. Ezért nélküle végezték a minchaimát. Am késő este lett és a rabbira hiába vártak.

Ekkor úgy vélték, hogy a rabbi biztosan egyedül indult el a menyasszony lakhelye felé, ott össze fognak találkozni. Borus gondolatokkal hajtottak tovább. A menyasszony házában aztán kiderült, hogy a jánóvi rabbi ott sincs. Egyesek azt hitték most már, hogy a rabbit valamely fenevad tépte szét, mások úgy gondolták, a rabbi hazatért, hogy ne veszítsen időt a tóra tanulmányozásából. A vőlegény keserű könnyeket hullatott és megsíratta apját. Hosszu tanácskozás után szomorú csöndben tartották meg az esküvőt. Azután abban a reményben tért vissza a fiatal pár Jánóvba, hogy tán ott találják apjukat. Ebben is csalódtak és hiába keresték az egész környéken, a rabbinak nyoma veszett.

A jánóvi rabbi ezalatt egyre beljebb vonult az erdő belsejébe, hogy senki se láthassa. Mikor azonban vissza akart térni az erdő szélén várakozó szekéréhez, nem találta meg a kivezető utat. Késő éjjel a fáradtságtól és kétségbeeséstől, keserű sirásra fakadt, ledőlt a fűbe és mélyen elaludt. Másnap reggel — a szomorú kényszerrel megbocsátja Isten —

tállith és tefilin nélkül imádkozott. . . Egész nap az erdőből kivezető utat kereste, gyümölcsökkel és növényekkel táplálkozott, ha kellett, a fára mászott értük. Így telt a második, harmadik és negyedik nap. A sok barangolástól egészen kimerült a rabbi. Am nem félt a vadállatoktól, mert az igazságot bárhol is megvédi az Isten. Csakhogy elvesztette az időbeli tájékozottságát és így történt, hogy a rabbi csüörtökön kétszeres adagokat gyűjtött magának gyümölcsökből és minden előkészületet megtett arra, hogy holnap, vagyis pénteken megünnepelje a szent szombat napját. Nem mozdult el helyéről, nem törődött és nem cipelt gallyakat a hatodik napon abban az erős meggyőződésben, hogy szombat napja van ma.

Hónapok múltán egyszerre csak elmékedései közepette emberi nyomokat pillantott meg; követte azokat és így szerencsésen kiérkezett az erdőből. Egy csinos kis falut pillantott meg, kérdezősködött Jánóv iránt, kocsit fogadott és városkájába hajtatott. Családja először nem akart hinni szemének, mert már halottnak tekintették és megsíratták a rabbit, de azután nagyon megörültek.

Napokon keresztül végefogyhatatlanul keresték föl a rabbit az egész országból, mindenki külön akarta szájából hallani csodálatos megmenekülése történetét. A hét ötödik napján csodálkozott a rabbi, hogy házanépe meg sem mozdul, hogy megtegyék a szombat tiszteletére az előkészületeket. Rájuk parancsolt tehát, hogy szombat előnapja lévén, mindent megtegyenek arra, hogy a szombatot méltón megünnepeljék. Hiába igyekeztek meggyőzni téve-

H Ö F E R gyermekhintőpor lila dobozban nélkülözhetetlen a csecsemőknél

Markovits Mayer volt szatmári hitközségi elnök halálának első évfordulója

A napokban avatták fel a szatmári orthodox zsidó hitközség temetőjében az egy év előtt aránylag fiatal korban elhunyt néhai Markovits Mayer síremlékét.

A halott emlékét megőrizni hivatott sirkő felavatása, amely a köztisztelőben álló szatmári Markovits családon kívül a hitközség szélesebb rétegeinek is alkalmat nyújtott a kegyeletes érzések megmozdítására, nekünk is alkalmat ad arra, hogy a mindenben keresztül vágató és mindent nivelláló idő egy csöndes percében Markovits Mayer emlékének méltóan emlékezzünk és elmondjuk itt azt, ami az ő elmúlt életéből a zsidó közre tartozik.

Markovits Mayer, aki néhai Markovits Mihály, a szatmári orth. zsidó hitközség volt hírneves osztopos tagja halála óta, a Markovits Elek Fiai szatmári cég doyenje és a hitközségi életben mindig élénk szerepetvívő család főreprézantása volt, egész életében szorgalmas munkása volt a hitközségnek. Általában véve a Markovits családnál, a családalapító Markovits Elek szellemében élő utódoknál, a családi tradícióhoz tartozott a hitközség vezetésében való intenzív részvétel. E kötelesség elől az egyébként csak családjának és üzletének elől Markovits Mayer sohasem tért ki és évtizedeken át részt vett egy hitközség, mint különösen a Chevra Kadisa előjárásági munkájában.

A legutolsó évtizedben Markovits Mayerre nagyobb szerep hárult a hitközségi életben. 1921-ben a közbizalom őt emelte a hitközség élére, de megroggant egészségi állapota nem engedte meg, hogy teljes energiával a hitközségi munkának szentelhesse magát és egy évi működés után kénytelen volt szabadságot igénybe venni. Azonban akkor félbeszakított munkáját bőségesen pótolta a következő időben, a hitközség fellendülési korszakában, amikor is az 1923—1927 években élénk részt vett abban a nagyszabású munkában, amelyet a hitközségi templomtelek kibővítése és az iskola és székházépület építése rótt a vezetőségre. Ebben az időben Markovits Mayer a legserényebben működött a gazdasági és építési bizottságok élén és egyik legerősebb oszlopa volt annak a munkaegettesnek, amely akkor a hitközség felvirágztatása érdekében lázas buzgalommal dolgozott.

1927 husvétján a hitközség kipróbált vezérkara megbukott. Megbuktták a hitközségi építő munka ellenségei, akik akkor együttes rohamot intéztek a hitközségi vezetés birtokbavétele végett az addig több éven át szerencsés kézzel dolgozó munka-együttes ellen. Érdekes jelenség volt, hogy bár akkor Markovits Mayert és a volt hitközségi elnököt, id. Reiter Mórt az új rezsim felvette a vezetők listájába, Markovits Mayer, mint a választási bizottság elnöke úgy a maga, mint id. Reiter Mór nevét törölte a megválasztottak közül, mert nem volt hajlandó kibuktatott munkatársai nélkül a hitközségi életben további szerepet vállalni.

Azonban nem sok idő múlva Markovits Mayer kénytelen volt a hitközség érdekében olyan munkára vállalkozni, amely minden szellemi és fizikai erejét igénybe vette és korát is meghazudtoló munkateljesítésre kényszerítette. És a korán elhunyt Markovits Mayer legnagyobb érdeme épen az volt, hogy azokban a szomorú időkben, amikor a hitközséget az 1927-ben győzelmesen betörő kártékony elemektől kellett megszabadítani, ezt a munkát is a legnagyobb odaadással végezte, sőt a legnemesebb indulattól hevitve, kezdeményezője és vezetője

déséről a rabbit, ő nemhogy hajthatatlan maradt, de módfelett megharagudott azért, mert — véleménye szerint — már senkisé is akarja megtartani Isten szent szombatját. Mit volt mit tenni? — a rabbi családja kénytelen volt a rabbi személyes kívánságának eleget tenni. Csütörtökön este kényszerítette a rabbi az egész hitközséget, hogy a szombat beköszöntését üdvözöljék, hogy a borra elmondják a szokásos péntek esti kiddust és megrendezték a péntek esti lakomát.

Másnap reggel egészen a szombati istentiszteletet tartották meg. A hivek összenéztek, méltatlankodtak vagy titokban neveiték, hogy ime, rabbiuk elvesztette józan esztét a sok barangolásban. De senkisé is mert kemény nyakú rabbiuknak ellene szegülni. És ugyanakkor, midőn a rabbi elbucszlatta a szombat királynőjét, a hivek titokban a szombat bejövetelét áldották a kiddussal.

Igy ment ez a visszás helyzet heteken keresztül, a hitközség és rabbija meghasonlottak egymással.

Messze eljutott ennek a rendkívüli esetnek híre, meghallotta sinai-i, később nikolsburgi rabbi R. Smelka is. Nagyon fájt R. Smelkának, hogy oly szentéletű rabbi, mint a jánóvi, oly hajthatatlanul megmarad végzetes tévhitében. . . . Hogy visszatérítse a helyes útra, föltette magában, hogy amire képtelenek voltak Lvóv kerületének és egész Lengyelországnak összes tudós rabbijai ékesszólásával, bizonyításokkal, hogy meggyőzzék a jánóvi rabbit a tévedéséről, ő, R. Sámuel Smelka ravaszással fogja elérni. R. Smelka gyerekkori pajtása és tanuló társa volt a jánóvi rabbinak. Meglátogatta tehát hírneves

volt a hitközség megmentésére irányuló felszabadító műveleteknek.

Markovits Mayert nem hiúsági kérdés avagy más egyéni ambíció vezette az 1927 őszi megindult hitközségi kampányban, hanem csakis a hitközség magasabb rendű érdekei, amelyek előtt minden időben meghajolt. És épen akkor, amidőn fokozottabb magakímélésre lett volna szüksége, a legerősebben exponálta magát az igazságért való küzdelmekben.

Meggyőződésünk szerint a szatmári hitközségi harcok másként végződtek volna, ha 1928 nyarán a betegség ki nem emelte volna Markovits Mayert a hitközség megmentéséért táborba szállott harcosok közül és viszont bizonyos mértékben Markovits Mayer a túlfeszített, az energiák végső kifejtésével járó idegtépő közmunka áldozata lett, hiszen orvosa megtiltotta az izgalommal járó közmunkát és ő addig is ugyszólván családja kívánsága ellen vett részt ebben az áldatlan munkában.

Markovits Majer, aki egész életében mintaképe volt a teljesen kiegyensúlyozott lelki európeér áskenzi zsidó férfiaknak, aki minden irányban eleget tesz kötelességének és teljes odaadással csügg a zsidóság értékein, mint a zsidó kötelesség teljesítője végezte munkáját mindaddig, míg a betegség ebben végkép meg nem akadályozta.

Emlékét a szatmári hitközség kegyelettel fogja megőrizni. (dr. s. m.)

A Mizráchi Erdélyrészi Központ Oradea Zsidó Tösvéreihez!

Mindanyian tudjuk, hogy a Vaad-Harasi legutóbbi Bécsben megtartott kongresszusán a Thischri és Chesván hónapokat, a Mizráchi Erecjiszrael alapjának szentelte. Immár egy hónap telt el és a mi zsidóságunk itt Erdélyben, sajnos, még nem vette ki a részét abból a munkából, amely Erec-jiszrael legszentebb intézményeinek van szentelve.

A mi Erec-jiszrael Alapunk célja az erעי vallásos iskolák és vallási intézmények minél szélesebb alapon való kiépítése és megalapozása A jisuv különböző pontjain újabb intézmények felállítása, amelyek a felnöve ifjúságnak a Tóra szellemében való nevelést megadják.

A mi Erec-jiszrael Alapunk célja, anyagi segítséget nyújtani a jisuv fiatal községeknek templomaik felépítésében, rabbiak és metszőik javadalmazásában, Béth-Midrások és rituális fürdők felállításában, hogy módjukban álljon úgy az egyéni, mint a családi éleiben a zsidó tradíciók szellemében élni.

A mi Erec-jiszrael Alapunk támogatja a vallásos zsidó munkást céljai elérésében és hozzájárul vallásos neveléséhez is.

Erre a szent és fenkölt munkára hívjuk fel a Mizráchi minden vezetőjét és közemberét, hogy a célhoz illő lelkesedéssel és tevékenységgel járuljanak hozzá úgy anyagilag mint erkölcsileg a Mizráchi Erec-jiszrael Alapjának minél nagyobb sikeréhez, mert ez a kampány — sajnos — egyben a Mizráchi Erec-jiszraeli intézményeinek mentőakciója is. Ennek az akciónak sikerétől függ az erעי vallási intézmények jövője is.

A Mizráchi tagjai közül, senki sem vonhatja ki magát ebből a munkából, amely teljes egészében

rabbitársát és elbeszélte magának az erdőből való megmenekülés csodálatos történetét. Csütörtökön azt kérdezte a jánóvi rabbi nagytiszteletű vendégétől, hogy meg akarja-e vele ünnepelni a szombatot?

„Hogyne — felelte R. Smelka — hiszen épp azért jöttem, hogy a te közelében ünnepelhessem meg egyszer a szombatot.“ A jánóvi rabbi nagy örömmel rendelkezett, hogy szeretett vendége jól érezze magát a szombat ünnepén. R. Smelka pedig szigorúan kiadta a parancsot, hogy senkisé merjen ellenkezni a jánóvi rabbi rendelkezéseivel. Ujabb feltűnést keltett ez, hát még az oly híres R. Smelkát is a hatalmába kerítette valami gonosz szekta?! Az emberek érthetetlenül rázták a fejüket, de hát R. Smelka szavának nem akartak ellentmondani. Csütörtökön este az egész hitközség a templomba vonult. A jánóvi rabbi fölkerlte vendégét, hogy a szombat beköszöntő imáját elmondja, de R. Smelka azt felelte, ő majd a szombat reggeli imát fogja előimádkozni.

Kiddus után a jánóvi rabbi nagy lakomát rendezett R. Smelka tiszteletére, volt ott minden jóból sülték és jó falatok. Az egész lakoma alatt pedig a két híres rabbi mély értelmű talmudi fejtegetéseket tárgyalt, közben a jánóvi rabbi mindig — a szombat este tiszteletére — megkóstolta a bort is. Ez a bor pedig egészen különösen erős fajtájú óbor volt, melyet R. Smelka épp erre a lakomára hozott. A jánóvi rabbi egyszerre csak mély álomba merült. Ekkor R. Smelka pipára gyújtott és felszólitotta asztaltársait, hogy csöndesen térjenek haza, de

szent intézményeink megalapozásának van szentelve. Fordulunk egyben vezetőinkhez, tanítóinkhoz és mindazon rabbijainkhoz, kik egyetértéssel mozgalmunk eszméivel, hogy lelkes propagandájukkal járuljanak hozzá akciónk sikeréhez.

Fordulunk mindazokhoz, akikben még egy szikrája él a hithű zsidóság önfeláldozó szellemének, fordulunk életerős és minden szépért rajongó vál-lásos ifjúságunkhoz, hogy ősz és ifju, vezető és közember, karöltve dolgozzon a *Keren Erec-jiszrael sel Hamizrachi* akciónak sikeréért.

Oradea, 5691 Cheswan 5.

A Mizráchi és Ceire Mizráchi Erdélyrészi Központja.

Várad zsidósága — Borsáért.

Özv. Stein Ignátné, Deák Károly, Rozenberg Mór, Spitz, Lusztig Albert, Rosenbaum Adolf, Nyul Sámuel, Friedrich Emánuel, Klein Dávid, Himber Armin, Roth Farkas, Simon, Klein Albert, Fuchs Sámuel, Gottfried Ignátné, Spitz Vilmos Letkovits Lipót, Kohn József, Dekker Mór, Deutsch Ernő, Kohn Edéné, Zalczberger, Blau Mátyás, Berger Lipót, Kassirer Lipót, Weisz Dávid, Krámer és Klein, özv. Schwartz Sámuelné, Ritter Ernő, Vass József, Deutsch Jakab, Márkus Ferencz, Weisz, Klein Ignácz, Wasserstrom Sámuel, Wasserstrom Sámuelné, Juszt J. Eckstein, Steiner Márton, Roth M. József, Sternberg Mór, özv. Glück Henrikné, Sternberg Jakab, Benedek Simon, Hönic Fülöp, özv. Klein Dezőné, Rottenberg Izsó, Bornstein Béla, Goldstein Jakab, Klein Hermann, Katz Ignácz, Reisz Hermann, Tischler Dávid, Teszler Fülöp, Braun Bernáth, Basch L. Z., Dávidovits Jenő, Kesztner J. Hámmer Lázár, Braun Ferencz, Schreiber Eliezer, Schwartz Hermann, Glück Ferencz, Freilich Jehuda Léb, Rosenfeld Lipót, Ehrenfeld Jakab, Friedmann Samu, Gertner Fischl, Grünfeld, Hágger Cháim, Schnitzler Abraham, Mendelovits Ignácz, Szobovits Léb, Schlézinger Cháim, Lebovits Jakab, Herling Zeide, Lőrincz Simon, Grünfeld Ignácz, Horovitz Ignácz, Kovács Ignácz, Nussbaum József, Herskovits Adolf, Fein Ferencz, Buksz Zoltán, Renitz Mór, Stein Akos, Földi Ignácz, Reicsard Salamon, Feldmann Jakab, Braun Fülöp, Schreiber Jakab 50—50 lei.

A SZERENCSE Romániában!

Számos óriás nyeremény:

20.000.000 Lei

Jutalom: 12.500.000 Lei

Főnyeremény: 7.500.000 Lei

Rendeljen még ma! Aki sorsjegyét a népszerű

Fritz Dörge, Wien

I/17 Kärntner Strasse 43—49

bankintézetnél rendel meg, a nyerőesélyek maximumát biztosította magának. Sorsjegyárak:

Egész	Fél	Negyed
1200 Lei	600 Lei	300 Lei

Nincs előrefizetés. Az összegek vétel után a huzás kezdete előtt fizetendők.

Az összes sorsjegyek fele nyer!

senkisé merészelje a jánóvi rabbit fölébresztetni. Csak ő maradt mellette és örködött, hogy zaj ne találja felköltöni vendéglátó barátját.

Másnap a jánóvi zsidók rendes munkájukat végezték, mint minden hétköznapon és előkészültek a szombatra. Este vidáman ették a péntek esti lakomát.

Égész napon át aludt a jánóvi rabbi és csak akkor ébredt föl, midőn késő éjjel morajlást hallott maga körül: a tegnap esti asztaltársaság volt az, mely csöndesen másodsor is összegyűlt. A jánóvi rabbi fejét fájlalta és mondá: „Ugy tűnik föl nekem, hogy kissé sokáig aludtam. És most, uraim, fejezzük be a lakomát az áldásmondással!“ Így ért véget az igazi péntek esti lakoma. Másnap reggel a vendég R. Smelka állt föl az emelvényre és mondá el a szombat reggeli imát. Késő este búcsúztatta el az egész asztaltársaság a szombat királynőjét.

Vasárnap hajnalban útrakelt R. Smelka hazájába, de előbb a legnagyobb titokban lelkeire kötötte a hitközség valamennyi tagjának, hogy soha egy szóval ne is sejtessék a rabbiuk előtt, hogy jámbor család áldozata lett, soha egy szót ne említsenek róla, míg a jánóvi rabbi él. A jánóvi hitközség nagy hálával bocsátotta útjára R. Sámuel Smelkát, a nikolsburgi rabbit és azontúl boldog egyetértésben élt rabbiával. A jánóvi rabbi pedig élete végéig nem is sejtette, mi történt vele amaz emlékezetes csütörtök este, sőt még meglepődéssel emlegette az ő barátját, akinek segítségével — mint ő hitte — sikerült hitközségét az ő igaz vallásosságára visszavertítenie.

Anglia palesztinai álláspontja

Megjelent Simpson szakvéleménye

Az angol kormány a múlt héten két rendkívül fontos okmányt tett közzé Palesztinára vonatkozólag. Az egyik a kormány hivatalos magyarázata a Balfour-deklarációról és a jövőben követendő Palesztina-politikáról. A másik, az angol kormánynak Palesztinába küldött szakértőjének, Sir John Hope Simpsonnak régen várt jelentése, amely a bevándorlás kérdéseivel foglalkozik.

A Palesztina-politika tárgyában az angol kormány megállapítja, hogy szilárdul kitart azon alapelv mellett, amely mint mandátárius hatalmat arra kötelezi, hogy egyrészt segítse elő a zsidó nemzeti otthon keletkezését, de másrészt önködjön azon, hogy semmi tekintetben ne sértse meg a nem-zsidó lakosság érdekeit. Meg akarja adni a zsidónak „palesztinai közösségüknek” jogi alapjait, de a zsidó otthon megteremtése nem vezethet arra, hogy Palesztina többi lakóira egy „zsidó nemzetiséget” kényszerítsenek rá.

A jelentések szerint, a zsidó nemzeti otthon csak a külföldről bevándorolt zsidók leteleptetésével lehet megteremteni. Ennek a bevándorlásnak azonban az ország gazdasági felvevőképességének arányában kell folynia. A kormány szorosabb és harmonikusabb kooperációt akar létesíteni Palesztina-kormányával és a Jewish Agency-között, azzal a kifejezett feltétellel, hogy ez az együttműködés ne jogosítsa fel a Jewish Agencyt az ország kormányzásában való részvételre. Az ország nem-zsidó lakossága számára a Jewish Agencyhez hasonló szervezetet kell teremteni, hogy az is megfelelően érvényesülhessen. A rend fenntartását a legerélye-

sebben biztosítani fogja, ehhez képest a palesztinai haderő a jövőben megfelelő erősítéssel lesz ellátva.

A kormány ezek után megállapítja, hogy ezidő szerint — eltekintve a zsidó szervezetek kezén levő földtartalékoktól, — nincs több föld a zsidó telepítés céljaira, különösen pedig nincsenek a kormánynak megfelelő állami földjei, amelyeket e célra rendelkezésére bocsájthatna.

Az angol kormány elleni tiltakozás jeléül Lord Melchett, a Jewish Agency tanácsának elnöke és Félix Warburg, az adminisztratív bizottság elnöke is, bejelentették lemondásukat. Mindketten erős szavakban árulással és szöszegéssel vádolják az angol kormányt, amely az angol szóban bízó zsidó népet félrevezette és kijátszotta. Az amerikai zsidó kongresszus ugyanilyen értelemben tiltakozott. A világ minden nagyobb városában erős angolelles tüntetések folytak le.

A brit kormánynak összefoglaló jelentését és Weizmann, valamint Melchett lemondásának hírére a jerusalemi lapok külön kiadásban közölték és az egész lakosság körében nagy izgalmat keltenek. A zsidó szervezetek nyomban rendkívüli ülésre jöttek össze, hogy az események tárgyában állást foglaljanak. Az arabok körében is nagy izgalmat keltett a tervbevitelt parlament, minthogy ez lényegében ugyanaz a tervzet, amelyet az arabok 1922-ben már visszautasítottak. Nevezetesen, ez inkább törvényhozó tanácsnak felel meg, hiszen a képviselők felé a kormány nevezné ki, a másik felét pedig a különböző szervezetek választanák megfelelő arányban.

Külföldi hang — Romániáról*)

Van-e itt antiszemitizmus?

Hetek-hónapok óta, bármily irányzatu külföldi lap is kerüljön kezembe, meg kell pihenjek egy hírnél. Hazai hírek, antiszemita kilengések és azok pogromszerű megnyilvánulása. A külföldi sajtó a legnagyobb felháborodással tárgyalja a meg-megisméltandó vandalizmusokat és minden cikk a kormány evidens hibáztatásával záródik. Természetes következtetés ez a megállapítás, hisz mi itten szokva vagyunk ahhoz, hogy egy kormányzó testület felelős, felelősségre vonható elemekből van összetéve. Sajnos azonban, a jelek — mely szó alatt megmáshathatatlanság tényeket értek — azt mutatják, hogy e felelős pozícióban akad egy pár igen felelőtlen elem. Nomina odioso, de nem is szükséges azokat említeni, no meg kár is.

Hogy van egy megoldás, az tény. Egy radikális orvoslás, de erről majd később. Ezuttal azonban mást szeretnék tisztázni, tényleg antiszemitizmus-e az, aminek Románia zsidósága áldozatul esik és amely a külföld népeit vallás különbség nélkül felrzza nyugalmából? Nem e használjuk helytelenül e fogalmat? Midőn 1927-ben a román egyetemi „Jeunesse-Dorée” zuzott, rombolt, rabolt a zsidó lakta városokban, akkor is oda dobtuk ez immár banálissá vált gyűjtő szót: antiszemitizmus. És most, mikor gyűjtögetésre, majd gyilkolásra heccelik (kritika nélkül) és azok eleget is tesznek ezen elvetemült vezérek felhívásainak — akkor a történetek ismét antiszemitizmus jelzővel lesznek illetve. — Nem kérem! ez nem antiszemitizmus. Antiszemitizmus egy zsidó-ellenes érzelem. (A Philológiát nem veszem tekintetbe). Egyetemi tanárok és akadémikusok nem adnak ily hangosan kifejezést érzelmeiknek. Legkevésbé foglaltatik az antiszemitizmus fogalmában a lopás, rablás, gyűjtögetés, melyet a nevezett

„antiszemita” vezérek a zsidó ellenség álarcá alatt részint végeznek, részint inspirálnak. Igen, az antiszemitizmus Romániában, egy jól bevált álarc, mely alatt minden embertelenség végezhető. De rántuk le ezt az álarcot és akkor nem antiszemitizmust, hanem banditizmust, egy felső hatalom által pártfogott banditizmust találunk. Ez arány képviselői egyszerűen meg akarják semmisíteni mindazt, ami évek munkájának gyümölcse. Tevékenységükkel, mint káros mikrobák ellepik az országot és szétrombolják annak belső organizációját. Aláássák az ország amugyis labil gazdasági és társadalmi viszonyait, a külföld népébe pedig beleoliják az ország iránti gyűlöletet. Igen, mi külföldön tartózkodó román alattvalók érezzük ezt és szenvedünk miatta. Megfelelnek arról, hogy e világpolitikailag oly nagyon kritikus napokban, az országban a belső konszolidáció, külföld előtt meg a tevékenységükkel annyira aláássott kicsiny prestige emelése mindenkinek kötelessége. Ha ezt nem értik meg, akkor megépen nem antiszemita, mert abszolút tudatlan embereknek nincsenek ilyen komplexumai. Akkor nem antiszemita és mind amit művelnek, nem más, mint vad ösztön, mely féktelenkedésben nyilvánul és tárgyak nem annyira a zsidó, mint a kiszolgált elem, ami sajnos Romániában „mindig véletlenül” a zsidó. Más szóval, ha ezen külföldi újságok romániai híreik sorai között olvasunk, akkor tisztán látjuk, hogy nálunk nem az antiszemitizmus ez, ami a priori adva van. Adva van a primitív ösztön, a hatalom érzet és annak ilyen formában való kihasználása, ilyenképen az ugynevezett antiszemitizmus egy kongenitális oknak a következménye. Meka.

*) A külföldi sajtó gyakori foglalkozása a nálunk még mindig szüni nem akaró antiszemita kilengésekkel, teszi aktuálisá a Svájból hozzánk juttatott közleményt.

Szomorú templomkép.

Szürke hétköznapi este. Elvetődtem a zárdai uccai nagy-templomba mincha imához. A mindennapi imádkozás, lehet ájtatosság, lehet lelki szűkség, — de nem riporttéma. S ha most mégis irok róla, azt kikényszeríti belőlem az a mély fájdalom, mely ima közben elfogott. Nem az imarendje tette ezt, s nem is olyan dolog, mely a templommal szoros összefüggésben van. A közönség körében néztem körül és megdöbbentem. Megdöbbentem és nagy fájdalom töltötte el zsidó-szívemet. Mert zsidóinkat feldult arcnak láttam, borostásnak, fáradtnak és lerongyoltnak. Elyütt ruhában járnak és csaknem rongyos cipőben. Nem ruganyosan lépdelnek, s nem fel-a-fejjel, hanem nagyon rezignáltan, nagyon szomorun és nagyon keserűn.

Elszorult a szívem. Mert ezek a csendes imádkozók, az élettől fáradtak el, ezek a lehozó emberek, a napi munka végeztével jönnek a templom falai közé, hogy a vallásban nyerjenek vigasztalást. Megdöbbenve láttam, hogy mennyire elszegényedett a mi zsidóságunk. Volt közöttük sok, kik évekké elelőtt még jómodu polgárok voltak, hitközségi potentátok, — ma megtört szemekkel és bágyadtan állanak a sarokban és imádkoznak. Mint a harmadfoku égési seb, ugy égette lelkem, ennek a harmadfoku szegénységnek látása, mikor már a ruhán, cipőn és főképen az arcon látszik a keserves nyomorúság. És ha egyik sugott a másiknak valamit, akkor az bizonyos nem „seft” lehetett, hanem talán 100 leit kért kölcsön, hogy másnap adhasson az asszonynak piacravalót.

Hát ez a zsidóság, a híres „kiuzsorázó”, ez ellen indítanak, nagy és világraszóló háborút, az uralkodó nemzetek? Hát ez a sok fáradt-vándor, ez a szomorú tömeg, mely a kínos hétköznapi keserveit nyögi, ez lenne a zsidó „uzsorás” a zsidó „töke” és a zsidó „henyeség”. Hiszen oly halálosan fáradt mind, ott a templomban az egyszerű nyárvégi esti imánál, hogy sajog a szívem mikor rágondolok. Mennyi fohászt és mennyi sóhajt kell felfogni, a sokat látott templomfalaknak, mennyi bánat és keserv bujik meg, a sok elnyütt ruha alatt és nérán panaszkodik a sok esdeklő szem.

Elszegényedett a zsidóság! A sokat irigyelt régi zsidó középosztály, a volt kereskedő és az alig-iparosok, a nemtudomimból-élők rettentő se-regévé vált.

A templomba csak félvilágítás volt. S ezért még jobban szomorubbnak látszott a szegénység. Hova jutottunk? Hát ezt kell üldözni? Ezt a nagy-nagy szegénységet? Ezt látták volna irigyek, meg azok, kik a könyvből és újságból látják a zsidó kérdést.

Zsidó szívemnek nagyon fájt amit láttam. Ők, akik ott szemlehungya keresték az isteni vigaszt, talán nem is tudják mindazt, amit én fájdalommal láttam. De jobb is talán így... hogy tovább húzzák az élet keserves igáját.

Lesz még talán új szombat, mikor megint kipirolnak a fáradt arcok, nevetősek lesznek a szemek és jók lesznek a ruhák, cipők. Talán lesz még idő, mikor megint magababizó, bélelt zsebű és jól fundirozott lesz a zsidó középosztály...

Addig pedig fájdalommal gondolok mindenkor, a szürke hétköznapi vigasztalan esti imájára...

kezdetével kötött szvettereket, pullovereket, harisnyákat nagy árengedménnyel árusítom

Kötött kosztümöket mérték után készítek!!

London divatkötőde

Oradea Kosuth u. 5.

Saját készítmény! Olcsó gyári árak!

Kölesönöket

jelzálog vagy kézzzálog fedezet mellett előnyös feltételekkel nyújt és

Betéteket kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală SOC. ANON.
ORADEA Astoria (Emke) palota.

Ingyen harisnya

LEITNERNÉL a

„Hófehérke” harisnyaházban

Sas palota Piața Unirei 4.

12 készpénzért vásárolt cikk összértékének 1/2 rész arányában

Ugyanott **BIZALOM** könyvecskére is vásárolhat.

Szombaton csak este nyitva.

„AGRONOMUL”

Általános Biztosító Részvénytársaság

Alapított: 1921.

Teljesen befizetett részvénytőke: **Lei 8,000.000**

Tartalékok 1929 évi mérleg szerint: **Lei 32,011.922.**

Érdekközösségben a Chrissoveloni Bankkal, București, valamint a Donau, Wien és Magdeburger Magdeburg biztosító társaságokkal.

Vezérigazgatóság: Arad. — Igazgatóság: București — Aligazgatóságok: Cluj és Timișoara.

Vezérképviselőség: Oradea, Piața Unirei 16.

Vezérképviselőségek és képviselőségek az ország minden nagyobb városában.

Foglalkozik a biztosítás minden ágával: tűz, betörés, baleset, szavatosság, üveg, szállítmány és autokaszko, valamint állat- és jégbiztosításokkal.

Életbiztosítások a legkedvezőbb és legelőnyösebb feltételek mellett!

A Gyáriparosok Ugir mediási tagozatának szerződéses biztosítója.

H I R E K

Felelős szerkesztő WASSERSTROM SÁNDOR
„Népi” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Chesván 9, október 31
Szombat, Chesván 10 november 1.
Szombat: וַשְׁמֵרָה חַמֵּשׁ הַיּוֹם

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.15
gyertyagyújtás 5.20
1-tentisztelet kezdete 5.30
Szombat kimenetele 6.20

Ujabb vasuti bántalmazások. Huedinből jelentik. A cluji királylátogatás alkalmával az egyes bzségek kiküldöttjei és a felekezeti deputációk részére külön járatok indultak meg. Freund H. huedinből, kíséretével szintén Clujra igyekezett, hogy a községeknek tiszteletét tolmácsolja. De ehez nem volt elegendő saját akarata. . . Nem, mert a huediniek másképpen határoztak. Ugy látszik, ők azt tartják fontosnak, sem szükségesnek nem tartották, hogy a rabbi megjelenjen és lojalitását tolmácsolja király előtt. Ugyanis, amikor a rabbi kíséretével együtt hajnali 4 órakor az állomás peronján várakozott, több diák előbb csipős megjegyzésekkel, majd tettelegesen inzultus kíséretében provokálták Freund huedin rabbit, az őt körülvevő talmudistákkal együtt. A diákok annyira megrészegettek „ovagias” tettelegéseiktől, hogy nem elégedtek meg már az általuk mért egymásutáni ütések zajával, hanem minden további nélkül, kikergették a rabbit és egész kíséretét az állomás peronjáról és elgittották nekik, hogy visszamerészkedjenek. Az elbántozottak és a helyszínen tartózkodó csendőrg minderről nem látszott tudomást venni, csak az utólagos mosolygással adták hozzájárulásukat az ütésekhez. Bizony-bizony, talán már ezért is háláknak kell lennünk. Mert ugye, az is megtörtént volna, hogy fegyvereiket is rendelkezésükre bocsátják a temperamentumos diákoknak. Hiszen, akkor sem történt volna más, csak az, ami így is történik: . . . Megindul a vizsgálat és felveszik a gyűzőkönyvet, kinek a hibájából keletkezett a kelmetlen incidens? . . .

Csökken Prága zsidó lakosságának száma. Dr. Singer Lajos képviselő, a prágai hitközség elnöke, egyik legutóbbi hitközségi ülésén bejelentette, hogy az utóbbi hónapokban Prága zsidó lakossága csökkenő tendenciát mutat. Május, június s július hónapokban 31.751 prágai zsidóra mindössze születés esett, ezzel szemben 56 haláleset fordult elő. Az általános statisztika azonban még szomorubb képet nyújt. Mialatt Prága összlakossága az 1921. évi népszámlálás óta összesen 19 százalékos növekedést mutat, addig a zsidó negyedekben egyáltalán nem észlelhető növekedés.

Megjelent!

Izsák Arnold: MENTŐ csillagok a zsidó éjszakában című könyve
Kapható a szerzőnél: Satu-Mare Bratlanu 7.
Ára 80 Lei és a portó.
Új zsidó könyv

Az indiai alkirály. Az angol sajtóban erősen terjedt a hír, hogy Sir Herbert Sámuel ki-
jár nevezni India alkirályává. Ezzel kapcsolatban a Daily Express a következőket írja Sir Herbert Sámuelről: „Sir Herbert Sámuel csodálatos tehetségű. Igaz, hogy zsidó, de Indiának egyik legkitűnőbb eddigi alkirálya, lord Reading, szintén zsidó volt. Ugy látszik, hogy India kormányzásánál a zsidó származás csak előnyt jelent. A keleti jelleg, mely a zsidó politikuskok vérében áramlik, elvegyül az angol államférfi nyugalmával a legkitűnőbb politikai tipust adja” . . .

Ne adjon hangzatos reklámokra.

Már egy próbarendelés is meggyőző, hogy legszolidabb árak mellett a legkielegítőbb kiszolgálást kapja minden tekintetben

KOVÁCS LAJOS

uriszabónál
Str. General Negelu (Kert uca) 4

T. VÁSÁRLÓKÖZÖNSÉG FIGYELMÉBE!

1 mtr. Bőrerős mosott vászon	Lei 25
1 „ Prima férfi ing zefírek	„ 28
1 „ Cérna batistok minden színben	„ 29
1 „ Francia jó mosó delain	„ 33

Eljás menyasszonyi kelengyék szabócikkek, szövetmaradékok, lópekrók és szőnyegek minden árrban. Utánvételes rendelések pontosan eszközöltetnek.

Fővárosi nivóju bútor és lakberendezési kiállítást rendez nov. 8-tól 15-ig a MÚASZTALOSOK BÚTORCSARNOKA

Regina Maria (Bémer-tér) 2. alatti termeiben

Kiállításra kerül 60 komplett szoba, továbbá szőnyegek, kézimunkák, festmények, csillárok, szervizek, konyhaedények, fürdőszoba berendezés etc.

A kiállítás megtekintése díjtalan.

— **Lucien Wolf és Viktória királynő.** Lucien Wolf halálával kapcsolatban a következő érdekes apróságot elevenítik fel a londoni zsidó sajtóban. 1887-ben Victoria angol királynő jubileuma alkalmával az uralkodónő azt a kívánságát fejezte ki, hogy az angol zsidóság lepje őt meg *Montefiore Mózes* egy életrajzával. Tudvalevőleg, Viktória nagyon kedvelte Montefiore Mózes, ki udvarához is bejáratos volt. Montefiore családja az angol zsidóság legjelentékenyebb fiatal történetíróját, Lucien Wolfot bízta meg a munka elvégzésével, ki egy remekművű pergament-tekercsen megírta, akár egy középkori megilát, a Montefiore-család évszázados történetét. A királyné meleg hangu levélben köszönte meg Lucien Wolf munkáját.

Olcsó Cipővásár

Róth Henrik cipőáruházában

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa utca) 3

Divatos női cipők

Lei 149 Lei 249 Lei 325 Lei 375 árakban

Gyermek és férfi cipők is a legolcsóbban

Ezen árak „Közérdek” vásárlásnál is érvényesek

— **Amerikanische Staatsbürgerin sucht Bekanntschaft — zwecks Heirat — einen intelligenten, streng Religiösen jungen Manne, im Alter v. 32-36 Jahre. Kann Handwerker oder „Talmudist” sein. Briefe nebst Fotografie an die Adm. d. Blattes unter „Zusammen nach Amerika“.**

— **Héber nyelvben járatos hitoktató** azonnal alkalmazható. Ajánlatok Kugel Sándor. Brád küldendők be.

Férfi szövetség

különlegességek

bámulatos olcsó

leszállított árakban

Engros

Havas & Grünfeld

Endetail

posztó áruházában

Kossuth uca 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

— **A kommunisták is feldulják a zsidó temetőket.** Ép úgy, mint Hitler banditái, az orosz szovjet is feldulja a régi sírokat, sőt már a sírköveket is értékesíti. A moszkvai hitközség a napokban kapta meg az értesítést, hogy zsidó temetőinek összes sírköveit haladéktalanul szolgáltatassa be az ipari népbiztosságnak. Csak nagy könyörgésre kegyelmezett meg a népbiztosság egészen a régi sírköveknek, melyeket mint muzeális régiségeket őriz meg a hitközség. A többi kiásták, szekerre rakták és elvitték. Ép úgy, mint Hitlerék.

Szőrmék, Bundák, Prémek

Leichner

Szőrme áruházban legolcsóbban beszerezhető

ORADEA, Str. Ep. Ciorogariu 4

— **A kismartoni gettót történelmi emlékműnek deklarálták.** Bécsből jelentik. Az osztrák szövetségi kormány a kismartoni gettót történelmi emlékműnek deklarálta s az állam védelme alá vette. Az ötezer lelket számláló városka Burgenland fővárosa, különösen előtűnik igen nagy jelentőséggel bír. Kismarton hajdanában az Eszterházy hercegség székhelye volt, melyek védelme alatti állt és priviligiumot élvezett az ugynevezett „Seva Kehillóth” a hét zsidó hitközséget. A kismartoni Zsidó uccát egy vasláncsal mai napig is elzárják szombaton a forgalom elől, úgy hogy nemzsidó fogatok sem hajthatnak ezen az utcán át. A gettónak (így hívják a Zsidó uccát) meg van a maga magisztrátusa s bírója. Alapított körülbelül a 15. században és ezért megbecsülhetetlen történelmi értéket reprezentál

Mielőtt szükségletét

harisnya, trico, keztyű stb. kötöttáruban

fedezné keresse fel

Rippner Testvérek

és Társa céget

Oradea, Piața Unirii

üzletét, hol kicsinybeni vásárlásnál is

engros árakban lesz kiszolgálva.

— **A máramaros-szigeti Ceire Mizrachi közgyűlése.** Az elmúlt héten tartotta a máramaros-szigeti Ceire Mizrachi helyi csoport évi közgyűlését. Az egyesület elnöke, Izrael Albert referált a kulturbi-zottság határozatairól, mely az elkövetkező szemeszteren alkalmazandó kulturmunka programja felől intézkedik. A részletes referátum után, melynek programja magában foglalja talmudelőadások, könyvtárórák és különböző nyelvkurzusok megtartását, az elnök fokozott eredmények létrehozására szólítja fel a Ceire Mizrachi tagjait.

Figyelem!! A zárda-uccai zsidó templommal szemben Schächter Abrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machzor stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadású és antik könyvek.

TALESZEK

gyári áron, Mezize, Tefilin és más imaszerek engross és detail, legolcsóbban beszerezhetők.

A világhírű ספר חרדים-nak 200-at meghaladó halhatatlan, gyönyörű beszédei és mondásai egyedül nálam kaphatók jutányos árban.

SCHÄCHTER ABRAHÁM. Oradea. Zárda uca.

— **Oneg Sabbáth Szatmáron.** F. hó 31-én péntek este kezdődnek meg Szatmáron a Z. M. helyiségében az Oneg Sabbáth rendezvények. Ez alkalommal dr. Jordán Victor fog tartani előadást, melyre ezennel tisztelettel meghívjuk csoportjaink minden egyes tagját, valamint a szíves érdeklődőket.

— **Hasszorulás, rossz emésztés, erős bomlási és erjedési folyamat a gyomor-bélhuzamban, bélbaktérium- és gyomorsav túltengés a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata mellett visszafejldnek.** Számos orvos a „Ferenc József” vizet mindkét nemben felnőtteknek és iskolás gyermekeknek kitűnő sikerrel rendel. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

ŐSZI SZEZON LEGALKALMASABB VÉTELEI!

Lei 36	100 c. szél, brokatselyem kabátbélés	Lei 69
„ 39	100 „ 1.50 széles lepedő vászon	„ 88
„ 65	1 drb. 6 személyes abrosz	„ 125
„ 68	1 „ családi paplan	„ 275

KELLER S. MAYER

Str. Nicolae Jorga
(Zöldfa-ucca 10 sz.)

Apró hírek

a világ minden részéből.

— **Trier.** Hindenburg birodalmi elnök legutóbbi, Trierben való látogatása alkalmával, a többi egyháziok mellett fogadta Dr. Altmann főrabbit is. A város által adott banketten, hivatalos minőségben szintén jelen volt a főrabbi, ahol a menü saját összeállítására szerint történt és főként gyümölcsökből állott.

— **Lemberg.** Samborban a napokban rablógylilkosságnak esett áldozatul Matosz Izák zsidó korcsmáros. Szára feleségével és tizenhét éves leányával együtt. A bestiális gyilkosoknak eddig semmi nyoma sincs.

— **Varsó.** A jelenleg Varsóban ülésző nemzetközi leánykereskedelmet leküzdő bizottság kongresszusán a szónokok egész sora méltatta azon kiváló és páratlan érdemeket, amelyeket a nő- és leányvédelem terén, a frankfurti delegátus, Berta Pappenheim eddig is elért. A kongresszus állva ünnepelte e kiváló tagját, aki zsidóságot soha sem szünt meg büszkén hirdetni.

— Lodzban megegyezés jött létre a cionista blokk és a németek között a lengyel választásra. Ezek szerint a zsidóság és a németek több területben egységes listát állítanak fel.

— **Konstantinápoly.** A török kormánypart sajtója éles támadást intéz az ellenzéki liberális-közpartisági párt ellen, amelyen egész sor olyan jelölt is szerepel, akik nem török nemzetiségűek, hanem zsidók, görögök és örmények.

— **New-York.** Az amerikai munkásság a bevándorlás újabb megszigorítása mellett foglalt állást. Ugyanis, a „Federation of American Labour“ Dorchesterben megtartott gyűlésen, annak titkára, azt az előterjesztést tette, hogy a jövőben csak olyan kivánatos elemeknek engedjék meg a bevándorlást, amely szakma irányában élénk érdeklődés mutatkozik.

— **Roma.** Az olasz minisztertanács e héten fasiszta szellemi országos szervezetbe foglalta az olasz zsidóságot. A szervezet szerint az összes olasz zsidó hitközségek egységes szervezetbe tartoznak, melynek vezetője az olasz kultuszminiszter. Minden hitközség köteles ebbe a szervezetbe belépni, a rabbi és hitközségi tisztviselők fölötti fegyelmi jogot szintén maga a kultuszminiszter gyakorolja, míg teológiai kérdésekben az országos rabbitanács dönt. Az olasz zsidóság nevében Sereni lovag, a római hitközség elnöke és dr. Sacerdoti római főrabbi üdvözlő sürgönyt küldtek ebből az alkalomból Mussolininak.

— **Párizs.** Mathieu Dreyfus, Alfred Dreyfus alezredes testvére, aki a Dreyfus-pörben fontos szerepet játszott, 73 éves korában meghalt.

— **London.** Az egyetlen európai rabbi, ki nemesi és lovagi címet kapott uralkodótól, dr. Gollanz Hermann, meghalt Londonban 78 éves korában. Brémában született és egyike volt a legnagyobb angol zsidó történészeknek. Ő kutatta fel a régi szíriai kéziratok zsidó és keresztény vonatkozásait, különösen a régi héber mágiával és varázslattal foglalkozott. VII. Eduard király lovagi, illetve nemesi rangra emelte és ezért a „Sir“ megszólítás illette meg. Elnöke volt az angol zsidó történelmi társulatnak. Halálát valóságos sorstragédia előzte meg családjában: egy év előtt egyetlen fia kiesett egy hotel ablakából és meghalt. Két héttel később elhunyt a rabbi felesége és egy héttel rá, egyetlen leányuk. Őket követte most a megtört aggastyán a sírba.

— **Antwerpen.** A napokban avatták fel Antwerpenben nagy ünnepek között a város új jesiváját. A jesiva „Schaarei-Tóra“ nevet kapott és vezetője Rabbi Amiel antwerpeni főrabbi, a Mizráchi szűkebb vezetőségének tagja. Az adminisztratív irányítója a jesivának tulajdonképpen Kaplan-sky, ki a Chofetz Chajim, a lengyel zsidóság legkiválóbb orthodox szellemi vezére által lett ezen tisztségre delegálva. Az ünnepi felavatásnál Ráv Amiel-en kívül jelen voltak: Rabbi Pesner varsói, rabbi Perlmann és rabbi Tverski, továbbá az antwerpeni hitközségnek és intézményeinek vezetői.

Uj szörme üzlet

Téli szörme különlegeségeim megérkeztek, azokat legolcsóbb árban bocsátom a nagyra becsült vevőközönség rendelkezésére.

Szíves pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmeüzlet

ORADEA Zöldfa u. 6.

ZSIDÓ HUMOR

Rabbi Mordechai Benét utódai.

Ismeretes, hogy Rabbi Mordechai Benét apja nem volt a Tórán járatos. Azonban mindent elkövetett, hogy fia a legnagyobb mesterek lábainál tanulhasson és merithessen az örökké tisztá források vizeiből. Amikor már R. Mordechai Benétnek családja volt, egy alkalommal, amikor fia született, a Szudára az apját is meghívta. Minthogy már idősebb ember volt és nem nagyon tudott magának parancsolni, a szesz italokból mértéktelentül élvezett. Ez Rabbi M. Benétre nézve igen kellemetlen volt, mert apján az italok élvezete félreismerhetetlenül meglátszott. Nem tudta magát türtőztetni és nyíltan szemrehányást tett apjának. Kérte őt, hogy vonuljon vissza a szobájába, hogy ne kelljen magát szégyelni a többi összegyűlt Rabbik előtt.

Benét apja méltatlankodva hallgatta fia szemrehányását és rezignáltan csak ennyit szólt:

Miért vagy olyan nagyra a tudásoddal és Rabbivendégeiddel? Annyi biztos, hogy neked olyan fiaid, mint nekem volt, nem lesznek.

Raschi és Maimonides.

Rabbi Salomo Jizchak, a világhírű Raschi szerzője ismeretlen okokból már akkor, amikor Wormsban az otlérvő virágzó hitközségnek volt a rabbi, hirtelen közölte hitközségével, hogy hosszú utra vállalkozik és hét hosszú éven keresztül nem tér vissza.

A Raschi hét éven keresztül vándorolt és ezen idő alatt elérkezett Kordovába is, ahol rabbi Móse Maimonides élt, aki ott igen előkelő életet élt. A Sultán háziorvosa volt, ismert nagy tudós és így igen nagy jövedelme volt. Raschi viszont a hosszú vándorlás alatt lerongyolódott úgy, hogy senkisé gondolta volna, hogy ő a világhírű Raschi nevű mű szerzője. Ahogy Kordovába érkezett, természetes, azonnal Maimonides lakásához tartott. Ott a Maimonides felesége fogadta és minthogy nem nézett ki másképp, mint a többi kéregető vándorok, egy pénzdarabot nyújtott oda neki. A Raschi azt visszautasította és azt mondta, hogy ő okvetlen beszélni akar a Mesterrel. Maimonides felesége azonban semmiképpen sem akart beleegyezni, hogy a valószínűleg fényűzéssel berendezett lakásba ez a rongyokba burkolt alak bejőjön. Raschi felizgult azon, hogy Maimonides felesége nem engedi be a lakásba és hangos méltatlankodásra fakadt az aszszony ezen eljárása fölött. Erre Maimonides felesége is felizgult és elrohant a szolgálért, hogy velük a Raschit a házból kidobassa. Nagy izgalomban nem vette észre, hogy ruhája valamilyen kiálló szögbe beleakadt és végig elszakadt. Erre még jobban felizgult és megparancsolta az elősiető szolgáltnak, hogy az idegent fogják le és követeljék tőle, hogy a ruha értékét fizesse le, ellenkező esetben bezárják egy félreeső kamarába és amíg nem fizeti ki, nem bocsájtják szabadon. Raschi így kénytelen-kelletlen a ruha árát megfizette és mielőtt eltávozott, odament az ajtóhoz és krétával felírta nagy héber betűkkel שלמה שלמה שלמה שלמה שלמה.

Maimonides nemsokára hazaérkezett és meglátta az ötször egymás mellé írott Salomot, egyenest a feleségét kereste és megkérdezte tőle, hogy mit csinált itt Raschi és hogy miért kényszerítette, hogy fizessen meg egy egész ruha árát. A felesége álmélkodva hallgatta, végül megkérdezte tőle, hogy honnan tudja. Mire Maimonides a világ legtermészetesebb hangján felelte. Hisz a vendég felírta az ajtóra illetően módon: Selomo schilma Salomo Simla söléma.

A Raschi és a Melámed.

A Raschi hosszas vándorlásai alkalmából eljutott egy kis városba. Raschinak elnevezett műve akkor már ismert volt, de még nem volt autoritásnak elismerve, mint napjainkban.

Azonban nagy hírneve folytán, már a legkisebb zsidó közösség területén az ő kommentárja segítségével tanították a Tórát. Egy alkalommal bejött egy kisebb iskolába, ahol egy Melámed nebulókat oktatótt a chumesban. Előtte fektűt a Raschi kommentár. Ép egy oly helyre ért, amelyet sehogysem tudott megérteni. Megállította a tanítást és elkezdett gondolkodni felette. Szokása szerint elkezdte vakarni a fejét. Mikor már bőségesen vakargatta a fejét és ennek dacára nem értette meg a nehéz raschit, kihuzta zsebéből irónját, megnyalazta és szépen kihuzta a Raschiból azt a részt, amelyet nem értett.

A Raschi dühösen nézte, mit csinált a Melámed az ő művével és eképpen fakadt ki: Neked vizket és engem vakarsz ki a könyvből.

Feltámadnak-e a halottak?

— Jaj nektek ti rajongók, akik azt állítjátok, hogy a halottak feltámadnak. Hiszen maguk az élők is meghalnak. Előtte lehetséges tehát az, hogy a halottak feléledjenek? — Így vitatkozott a Caddukeus Gabiha, Peszisa fiával.

— Inkább jaj nektek, ti istentagadók, akik tagadjátok a feltámadást. Lám, akik soha nem voltak, azok is lesznek; annál inkább fognak új életre kelni azok, akik már azelőtt életben voltak; — felelte a zsidó rabbi.

Felhívás.

Értesítem a n. é. közönséget és a t. vevőkörömet, hogy modernül felszerelt orth. koser szalámi hentesárugyáramban s legjobb minőségű készítmények jönnek forgalomba hozva, Szíves pártfogást kér

MARTIN PÁL jun.

ארטה כשר HENTESÁRUGYÁR ארטה כשר
C L U J, Piața Mihai Viteazul 26.

Nyugodtan fog aludni, ha

EXPRESS POLOSKA irtót

használ. Kapható: STERN S. ENDRE

Egy liter
ára 15 Lei

CÉGNÉL ORADEA, Zöldfa-u. 10.
Telefon: 378.

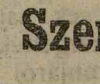
A legszebb !! Zománccfényű gallérokat

KLEIN Gőzmosóda

Szent János ucca. 4.

Győződjön meg!!!

Mindenféle harisnyák, kezyük, férfingeket, Bébé cikkeket, Rövidárúk nagyválasztékban kaphatók:

Szenszky Miklósnál

Saspassage

VEGYILEG tisztít mos vasal férfi és női ruhákat

BORGOS

Bazár épület
Sinház oldal.

ארטה כשר **Értesítés** ארטה כשר

A n. é. közönség figyelmébe ajánlom, hogy saját érdekében libaszir, háj, fűsölthús és tepertő téli szükségletét, míg az olcsó ár-hullámszás tart nálam beszerezze.

Ugyanottnaponként
friss liba aprólék
különként 24 lei

FRIEDMANN SAMU
baromfi és zsirnagykeresek.
Oradea, Ceza Voda

50%-ot megtakarít

ha szövet, selyem, bársony, vászon és damasztáru szükségletét

a VERSENY áruházban

Rákóczy-ut 14 sz.
Apoló palota mellett

szerzi be

ארטה כשר

ארטה כשר

Restaurant

Oradea, Zöldfa-u. 10.

GROSZ

Timișoara, Lloyd-sor 8.

Utazóknak 10% engedmény

Hirdessen a „Népünk“-ben

Hölgyek figyelmébe !!

Van szerencsém értesíteni, hogy tanulmányutamról hazatérve a SZOBEL ADOLF által 1912-ben alapított elsőrangú

női ruha szabóságotátvettem

és azt a legelső párisi szalonok eredeti mintájára tovább vezetem. Ruháim mindenkor a legújabb angol- és francia modellek szerint gyorsan és pontosan készülnek. Szíves pártfogását kérve vagyok kitűnő tisztelettel

Brüder Béla nőidivat szalon

Salárdi u. 6.